

TISZSAVIDÉK

VEGYES TARTALMU HETILAP.

<p>ELŐFIZETÉSI ÁR: Egy negyedévre . . . . . 1 forint Félévre . . . . . 2 forint Megjelen minden vasárnap.</p>	<p>SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL: Csongrád, magtár-utca 41. hová az előfizetési- és hirdetési díjak, valamint a lap szellemi részét illető közlemények küldendők.</p>	<p>HIRDETÉSEKET és nyilttéri közleményeket a kiadóhivatal mérsékelt árjegyzék szerint számít.</p>
--	--	--

Kossuth Lajos nagy hazánkfia születésének 90-ik évfordulója.

Öröm ünnepe van a magyar nemzetnek, öröm ünnepe van kicsiny városunknak is. Nem párt ünnep ez, hanem országos ünnep, melyben minden igaz hazafi részt vesz.

Kossuth Lajos nagy hazánkfia ez évi szeptember hó 19-én tölti be születésének 90-ik évét. Kossuth szelleme és lelke bejárta az egész Magyarországot. A párt szellem háttérbe vonul s az ország polgárait egy érzelm, egy gondolat hatja át s millió torokból lelkesülve hangzik: „Éljen Kossuth Lajos.” Hangzik pedig ez a lelkesedés ama ünnepélyességével megható bensőséggel, mely érezni engedi, hogy mi mindent fűz Kossuth Lajos dicső nevéhez a magyar.

Most pedig midőn a jóságos Isten megengedte nagy hazánkfiának, hogy ily magas kort érjen el, e napot nekünk emlék-ünnepé, politikai ünnepé kell emelnünk, mely a legszentebb eszmék kultuszával, felfrissítésével, megszilárdításával, megmérhetlen fontosságú. Ünnepelje az egész ország e napot, minden

város, község, falu, minden kunyhó. Mert a lelkes éljeneket, melyek e napon elhangzanak az egész országban, meghallja a száműzött, hontalan agg remete. Megenyhitik szenvedéseit, megnyugtattják a felől, hogy a magyar nemzet soha, de soha nem fog megfélemezni jogairól és kötelességeiről, melyeknek védelmében és teljesítésében a legdicsőbb példáját adta.

Emeljük tehát országos ünnepé e napot a következőképen:

1.) e napon az összes templomokban fényes szent miséket tartanak;

2.) az a város vagy község, mely még nem tisztelte magát avval, hogy Kossuth Lajost díszpolgárai közé sorolja, e napon ne mulassza el azt pótolni.

3.) a nagy emlék napon ugy a főváros, mint az ország összes városai, községeinek ablakai kivilágíttassanak.

4.) az iskolákban szünet rendeltesse el;

5.) a m. tud. akadémia válassza meg rendes tagnak, mi által csak nimbuszát emeli;

6.) az összes megyékből egy nagy küldöttség menesztessék Turinba, hol szóval is tolmácsolnak

a magyar nemzet ragaszkodását nagy hazánkfiához.

7.) a nemzet közadakozásból létesítsen „Kossuth alapítvány”-t melynek évi kamatai kulturális és magyarosodási célra fordítandók.

8.) rakjuk össze filléreinket és emeljünk Kossuthnak szobrot. A francziák Hugó Victorinak életében emeltek emléket, miért ne emelhetnénk mi Kossuth Lajosnak élő titánnak szobrot, annak a titánnak, ki a világ szabadság, egyenlőség és a testvériség buzgó apostola volt.

Tegyük méltóvá e napot, a nemzet ezredéves multjához méltóvá, mert elmúlhatik újabb ezredév, míg egy oly tüneményszerű alak fog születni, oly lánglelkű hazafi, mint Kossuth Lajos.

Legyen országos örömünnep e nap, melynek boldogságát fokozza, hogy az ünnepelt az ég kegyelméből jó egészségben érhetesse el e napot.

E napon a csongrádi egyletek is diszgyűléseket tartsanak és ünnepi köntöst öltve minden igaz magyar hazafi, leplezzék le a 48-49-iki szabadságharcz kiállítását által minden egyesületnek ajándékol megküldött életnagyságu Kossuth Lajos arczképét.

TÁRCZA.

A szegény nép.

— Elbeszélés a munkásnép életéből. —

(Folyt.)

— Mi a neved leány? — kérdé az asszonyság.

— Nem vagyok én leány ha szoknyám van is.

Az asszonyság nevetett.

— De azért csak van neved?

— Peti.

— Ugy, hát Peti vagy. No holnap hozok neked nadrágot.

Beszeg lett erre jókedve Petiúknak! A szája széles mosolyra húzódott el; repülve rohant egyenesen anyjához és arczát anyja ölébe temette.

A hölgyek czédulát adtak Mariának, amellyel munkát kaphat; hetenként kétszer adnak, hétfőn és csütörtökön, egyszerre mindig ötven fillér árát. Mari szive mélyéből köszönte s kikísérte őket a pitvarba. Mikor visszatért a kamrába, még mindig bántotta az a kávésserpenyő és most gyorsan eltette szem-elől. Azonkívül a szobát is újra rendbe hozta és e mellett a gyermekét is megszidta, hogy távollétében szemeketeltek. Másképp nem bánta, hanem hogy az asszonyságok éppen a legnagyobb taka-

ritás idején találtak jönni. És megmosta a fiúk arczát.

— Ekkora nagy kamaszok és még annyit se tesznek hogy legalább tisztán tartanak magukat. Mindig csak az anyjuknak kell mindig a nyomukban lenni.

Igy zsörtölődött ott rendezgetés közben. Azt is gyanította, hogy mit beszéltek az asszonyságok egymás közt, amikor töle távoztak.

— Nagy nyomorúság van biz itt, hanem annak ezek a szerecsétnenek maguk is okai. Legalább megmoshatnák a gyerekeiket és rendet tarthatnának maguk körül. Hiszen a víz csak nem kerül semmibe. Sokszor hallott ő ilyen beszédet amíg a kamaráséknál szolgált; és mit is tudának ezek mást, mikor maguk soha sem voltak szegényi sorban. Nem tudták, milyen kevésbé alkalmas a munkára az, akinek örökös gond nyomja az eszét s akinek az éhség az utolsó erejét is elvette.

Eről eszébe jutott, hogy a mai napra nem igen van már enni valójuk otthon. Hellenek ki kell mennie a zacskóval.

— De ne időzz sokáig, — intette, — se a konyhákon ne igen ácsorogj, hanem menj odább, ha nem akarnak jó szívvel adni. Kösöd a fejedre azt a gyapjúkendőt, hogy a füled melegen maradjon,

Maga Mari leült a bölcsőt ringatni. Még nagyon lankadt volt és Peti ott léhütösködött ugyan, de az majsem tudott türelemmel lenni, hanem sohasem mindig föléb-

resztette a gyermeket. Azért hát inkább rászánta magát hogy ébren maradjon.

A zsámolyon ül, jobb kezével a bölcső szélét fogta, arczával a másikra támaszkodott és könyökét a térdén tartotta. Különös nyomást érzett, szemei akaratlanul is becsukódtak és bóbiskolt, úgy hogy a feje időnkint lecsúszott a kezéről. Akkor a bölcső is szinte megállt és a gyermek mindjárt a fejét forgatta; de Mari újra fölcusdott és gyorsabban kezdte mozgatni, míg Anna ismét el nem aludt.

Azonban az ülés nyomasztó lett rá nézve; a háta nyilallott, az oldalai szintén s nem tudott ébren maradni semmi módon.

— Peti gyere ide egy kicsit ringatni, hadd nyújtózkodom el. Kapsz abból a czipőből ni, csak a gyermeket föl ne ébreszd. Vili, te gyere ide mellém, úgy legalább vesztég maradsz egy percze.

Nyomban elaludt, mihelyt levetette magát a ruhára, s nem is ébredt föl, habár Vili az ujjával bökdöste az arczát és sutogott:

— Mama hej, mama, én nem akarok aludni.

Hanem Anna egyszerre csak elrítta magát torka szakadtából. Mari azonnal fölült.

— Szentséges isten, mi baja történt? Megdörzsölte a szemét és mindkét kezével föltaszította homlokáról a haját. Anna sikoltott, Peti ringatta és dalolt hozzá.

— Tettél neki valamit?

— Nem én.

Hadd kiáltssuk mi is bele az általános örömjajba: „Éljen Kossuth Lajos!”

Kere af. lvi.

Az azsiai vendég.

Általános izgatottság uralkodik ország-szerte. Attól tartanak, hogy a messze keleten dühöngő vész, mely akkora pusztításokat tesz az emberekben, hozzánk is eljut, és hogy e veszedelmes vendég ellen kellőleg megvédjük magunkat, a városok és községek előjárói a legszigorúbb intézkedéseket tesznek.

Az óvatosság nagyon is helyén való. Nem szabad elmulasztani az óvintézkedések megtételét és a rendszeresség, mely az előjáróságok rendelkezésében nyilvánul, meggyugyást parancsol még ott is, a hol bizalmatlanul tekintenek a jövőbe. Az a járvány, mely ellen a védelem e nagyszabású apparátusa mozgásba hozatik csak ott pusztít föltartóztathatlanul, a hol a lakosság a műveletlenség fatalizmussal sorsát a magasabb gondviselésre bízva, a nélkül, hogy egy lépést is tenne saját védelmére. És ez a körülmény az oka, hogy a kolera járvány rendszerint keleten üti fel fészket, a honnan kiindul, mert Európában a művelt államok védintézkedései lehetetlenné teszi a kolera anyagok gyűjtését és ha még nincsenek is abban a helyzetben, hogy a járvány csíráját teljesen kiirtsák, de a tudomány segítségével annyit máris elértünk, hogy terjedését és fellépését félelmetességét minél kisebb körökbe szorítjuk.

Es ez a tény világosan kitűnik ha a járványos vidékeket egymással összehasonlítjuk. Míg keleten kis Ázsiában és Oroszországban a műveletlen népek hazájában, a hol a hatóságok a közegészség tekiütésében semmiféle kötelességet nem ismernek a hol az orvosi segély ritkaság, mert csak a vagyonosabb osztály privilegiuma, ott a ragály kérészetlenül pusztít és föltartóztathatlanul terjed a legnagyobb áldozatokat követelve utjában. Nálunk Európában ellenkezőleg áll a dolog. Már a kolera-bacillus behurcolása ellen is eredményesen védekezhetünk; de még nagyobb eredménynyel védelmezhetjük magunkat a járvány pusztító mérge ellen. Nemcsak azért, mert Koch óta a kolera anyaga ismeretes és a szaktudomány az ellenszerek alkalmazása körül nagy haladást tett, hanem főleg azért is, mert általánossá vált a tudat, hogy a járvány ellen a legjobb preventív szer a mértékletes életmód, a gyomor megterhelése nélkül. Semmi excesszus! ez a kolera járvány ellen a legbiztosabb preventív intézkedés, azt hisszük, hogy az a német professzor mondott legokosabbat, mikor a kolera ellen azt rendelte, hogy a ki jól él

Mari sehogy se tudta őt lecsendesíteni; Tina Kati is meghallotta odaát a nagy sikoltozást és eljött nézőbe.

— Bizony még meghal, — mondá, és elvette a gyermeket Maritól.

Hintázta a karján, kopogtatta az ablakot, és rázogatta szépen. Mind hiába.

— Kinálad neki a melleidet? — kérdé.

— Nem veszi el.

— A Koponenné odaát van nálam. Hijjad csak ide, talán az tud neki valamit.

— Most vagyunk ám a veszedelemben; az a Hólpajnen sem akar még hazajönni, panaszkodott Mari elmenőben.

Peti szintén megpróbálta Annát elcsendesíteni; ugrált előtte, nevetgált, sipolt a szájával, két fadarabkát egymáshoz veregetett és fondorkodott, ahogy csak tőle telt.

— Hagyd abba, úgy sem törődik ő azal, — szólt Tina Kati.

Koponenné azt tanácsolta, hogy adjanak a gyermeknek négy-öt Hoffmann-csöppöt és azután ringassák takaróban; ő így csitította el a fiát.

Tina Katinak volt odabaza, elhozta az üveget és a mondott mértékkel öntöttek a gyermek szájába; rossz útra ment, és majd megfulladt tőle.

A takaróban való ringatással végre jóformán elcsendesítették.

(Folyt. köv.)

Canthy Minna.

ne éljen rosszul és a ki rosszul élt, azontúl jól éljen.

Ha az az orvosi rendelés mindenki által fogantatosítható volna, bizony nem szedhetne annyi áldozatot a kolera, de fájdalom, nagy a szegénység az Európai népek között. A munkás osztály saanyarú nélkülözések közt tengeti életét és nem képes életmódja által kelő védelmet kifejteni a kolera ellen. Ezért van főleg ez az osztály annyira kitéve a veszélynek és ezért látjuk, hogy a vagyonosabb osztályok közt a járvány aránytalanul kevesebb áldozatot követel.

Erre a körülményre kellene kiterjednie a kormány figyelmének midőn a kolera elleni védekezésről van szó és a hatósági intézkedések közé felvevni azt is, ami az általános nyomor megszüntetésére alkalmas.

A szabadságharc emlékeinek kiállításáról.

Nagy idők nagy eseményeiről megfélekedni nem akarhat soha a kegyelet, hiszen ez rút hálátlanság volna. És vajjon reánk nézve létezik e fényesebb korszak szabadságharcunknál? — Az önfeláldozó hazafiságnak adta-e valaha a nemzet tündöklőbb példáját mint mi? Hős korba való történetek, hősök szerepéről!

Méltó feladat a nagy idők eseményeire, szereplő alakjaira vonatkozó minden emléktárgy összegyűjtése, hogy a hős elődökre való megemlékezés buzdító példát gyanánt hasson az utódokra.

El nem évülő érdeme maradjon. Kreith Bélának, ki nem kimélve fáradságot, páratlan ügybuzgalommal összegyűjtött mindent, a mi csak megszereshető volt az 1848-49 dicső szabadságharcunk emlékeiből, hogy bemutassa azt a nemzetnek.

Az ország szívében, Budapesten, a vigadó termeiben rendezett kiállítás, mely a szabadságharc emlékeinek lenetű teljes gyűjteményét tartalmazza már is méltó záradék helye a hazafias közönségnek.

Lehet-e bárki előtti, kinek szívében él a kegyelet, méltóbb tárgya az érdeklődésnek, mintha történelmünk eme nagy és dicső napjainak eseményeit szemléltető alakban varázsolja vissza lelki szemei elé? Pedig most erre megvan adva a mód és alkalom!

A szabadságharc emlékeinek kiállításában mintegy 1600 festmény, csatakép és rajz tükrözi vissza szabadságharcunk kiváló alakjait és eseményeit. Több mint 200 festmény és aquarel ad számot szemléltetőleg nagy idők nagy alakjairól s első rendű fontosságú eseményekről. Egykorú, hű bizonyosságú történetek.

Kiváló diszeit képezik a kiállításnak a több száz darabból álló egykorú fegyverek és egyéb harci felszerelési tárgyak, ruha darabok, zászlók s. b. elkezdve a nemzetőrök által használt kaszáktól, a hadvezérek által subogtatott remek művű kardokig.

A szabadságharcnak alig van szereplő férfia, kinek arcsmását a kiállításban nélkülözök. Noszlopy Gáspárnak és az erdélyi vértanúknak: Török, Horváth és Gálfinak arczképét óhajtaná még birni a rendezőség, hogy a gyűjtemény teljes legyen.

Kinek ne csodulna ki a köny szeméből, ha végig nézve a kiállítást, eljutva az ugynevezett vértanúk gyászszal bevont termébe? Az aradi tizenhárom martir és sok más áldozat mindegyikétől maradt ereklyék vannak itt felhalmozva. Szívfacsaró emlékek, melyek e mellett hazafiságra, igaz önfeláldozásra oktataak és buzdítanak.

A lángelkű hazafinak, történelmünk nagy alakjainak Kossuth Lajosnak egész természet szenteltek a kiállítás derék rendezői. Kossuth szereplése itt van egész teljében megörökítve.

Es ha hozzá vesszük a páratlanul álló okirat gyűjteményt, mely a kiállításban élénk tárul s ha végig nézük a nagybecsű ereklye sorozatot, mi itt szemünkbe ötlük, igazán kifejezést kell nyerni az elismerésnek, hogy a kiállítást számunkra a sivar jelen nemzedékének megmentették és csoportosították nagy fáradsággal és áldozatkészséggel a megbecsülhetlen kiállítás rendezői.

Csáky Albin gróf, Magyarország közoktatásügyi minisztere kijelentette, hogy a

kiállítás tárgyait állandóan láthatóvá teszi a muzeumban.

Küszöbön az idő, midőn Magyarország évezredes fennállásának ünepét fogja megülni. A nagy történelmi korszak, szabadságharcunk emlékeit erre az időre kell, hogy állami tulajdont képező állandó muzeum tegye hozzáférhetővé az egész nemzetnek.

Ugy a vidéki muzeumok, mint az egyletek s az egyesek csak küldjék el egész bizalommal a szabadságharcra vonatkozó mindennemű emléktárgyakat a kiállítás rendezőségéhez. Itt ebben a kiállításban lesznek azok helyén, hogy teljes legyen mindenki előtt a kép, ha a fővárosban nagy idők nagy eseményeiről kíván magának hű képet szerezni. Egyes kiszakított részletek ott a vidéken nem kárpótolhatóak senkit, ha az összbnyomást nélkülözni kénytelen.

A kiállítás rendezői készek minden beküldött emléktárgyért cserébe egyenértékű szintén becses emléktárgyat küldeni, sőt az emléktárgyakat meg is vásárolni. A nemzeti cél érdekében tehát tegye meg mindenki, kinek módjában van, a magáét.

Közzélt szolgál s a hazafiság oltárán hoz áldozatot, ki a kiállítás becsének s a gyűjtemények teljességének emeléséhez hozzájárul.

Sarkady Elemér.

Ujdonságok.

— A csongrádi belső városi harangról irtam a miap s írok most is — ime: Szent harang a rókusi harang (Rókus temploma) — mint néphit tartja — szentnek avatták akkor, mikor azzal a vízbe holt öngyilkosnak harangoztak. Nem is pusztítja tűz soha a belső várost, s a zivatar, elriasztja mindkettőt a rókusi vén harang hangja, ha felhő-tornyosultán meghúzzák elébe. — Népmonda ez igaz, de ethnographise érdekes világot vet csongrádi belső város népe gondolkozására. Közli. Farkas S.

— Helyreigazítás. Lapunk mult számában Farkas Sándor úr mint a „48-iki kiállításának megbízottja“ — van tévesen szedve, melyet a „nemzeti muzeum megbízottja“ czímen ezennel készséggel helyre igazítottuk.

— Vármegyénk közigazgatási bizottsága f. hó 16-án d. e. 9 órakor tartja merendes havi közgyűlését.

— Fe-függesztés. Szentés város közgyűlése f. hó 4-én tartott ülésében Dr. Mikecz Ödön városi főjegyző ellen, hivatalos kötelesség megsértése végett fegyelmi vizsgálatot rendelt el, és egyuttal fel is függesztette őt a listából.

— Aristokratizmus. A helybeli tanuló ifjúság, midőn elhatározta, hogy ének-, zenés-zavallat és élőképpel egybekötött tánczes-télyt rendez B. T. és B. Zs., az előbbi az élőkép rendezésére és „velencei és vidéke“ című műve átengedésére, az utóbbi pedig saját szerzeményű zongora darabbal való fellépésére vállalkozott. Azonban az illető két úr — midőn a tanuló ifjúság rovasára a Schvarcz-féle nyomdában 12 frt adósságot tett oly munkáért, melyet egy másik könyvnyomda 6 frtért cinosabb kiállításban állított volna elő — vissza lépett. Vissza lépések érdemében több okot hoznak fel. B. Zs. úr azt, hogy ő csakis az aristokratának játszik, míg a tanuló ifjúság hangversenye nyilvános lesz s csupán az utána jövő táncmulatság lesz zártkörű; tehát B. Zs. úr szerint lealázó dolog az, ha egy „ösi aristokrata“ egyszerű polgárok előtt játszik. Továbbá ezen urat az is sérti, hogy a nők kivársága is teljesítve lön. B. F. úr ugyan azon aristokratikus okon lépett vissza, amelyen B. Zs. úr. Különbben ráadásul B. Zs. megígérte a tanuló ifjúságnak, hogy azon lesz, miszerint az estély ne sikerüljön. Hogy ezt helyesen teszi-e vagy sem, ennek elbírálását a nagy közönségre bizzuk. Mi úgy látjuk, hogy e két aristokrata célja kezdetben az volt, hogy a tanuló ifjúság által a tűzből kikapart gesztenyét elkapkodják, azonban látva azt, hogy az ifjúság nem engedte magát dróton ráugatni, fogamzott meg agyukban azon eszme, hogy 5 nappal az előadás előtt vissza lépnek s romba döntik a tanuló ifjúság törekvéseit. Végül még annyit jegyzünk meg, hogy a nyomdai adósság felét, mit az ő „nemeskeblűségük“ okozott, a jótékonycél érdemében kötelessé-

göknek tartásuk a tanuló ifjúságnak átadni (Beküldetett.)

— **Képviselőjelöltek párbaja.** Mint Szegedről írják, csütörtökön reggel a Boszorkány-szigeten politikai párbaj volt. A f-lek Kelemen Béla dr. és Lévy József a tápéi kerület választókerület szabadalvú párti volt képviselő-jelöltjei. A párvadala okot az adott, hogy Kelemen Béla éles hangú levelet írt Lévynek, a miért a tápéi jelöltségtől ok nélkül visszalépett. A kerület ennek következtében jelölt nélkül maradt s föltöbbség nehéz helyzetbe került. Lévy e levélre azzal válaszolt, hogy Szekrényessy Kálmán és Ujj József dr. szegedi ügyvéd által provokáltatta Kelemen, a ki meg Pálffy Viktort és Fuchs István bízta meg az affaire elintézésével. A pisztolypárbaj, melynek föltételei enyhék voltak, minden baj nélkül folyt le.

— **Színmű előadás.** A helybeli iparos ifjúság f. hó 21-én szándékozik előadni „Box és Cox” című szindarabot, melyet előadni szándékoznak már tanulnak is. A színmű előadás tánczvizsgálommal lesz egybekötve s a tiszta jövedelem a helybeli „Iparos ifjúság önképző és dal-egylet” alapja javára fog fordíttatni.

— **Próba-bál.** Több mint két hónap óta városunkban sikerrel működő Tany József táncmester e hó 14-én, vasárnap esti 8 órakor tartja meg próba-bálját a „Pannonia” ujonnan épült dísztermében. Tekintve a táncz tanuló ifjúság és a nagyszámú érdeklődőket, a próba-bál igen sikerültnek mutatkozik. Beléptidij előre váltva 50, az esti pénztáruál 60 kr. A kik tévedésből meghívót nem kaptak, de különben arra igényt tartanak, eziránt sziveskedjenek a 12 tagból álló rendezőséghez fordulni.

— **Egy kis helyreállítás.** E lapok f. évi 32-ik számában Farkas Sándor úr „Emlékezés a régiékről” című újdonságban a belvárosi templom építését a török uralom kezdetén épültnek mondja. A török uralom kezdete 1526. vége 1686-ban volt. Csongrád első temploma — nádból és agyagból — 1673-ban épült, tehát a török uralom vége felé. Midőn 1704-ben Deykuovits Mihály a város egyházmegye főpapja Garot-sai Lászlót nevezte ki plebánusnak, (ő volt az első csongrádi plebánus) ez az 1673-ban épült „nádtomolomot” találta itt, melyben 2 éven át hirdette Isten igéit. 1706-ban a község kőoszlopokra zsindelytetővel, fából épített kápolnát, melynek talaját kővel rakatta ki; e templomot, illetve kápolnát — 1708-ban tűzvész pusztította el, mely után ez évben tették le alapköveit a belvárosi templomnak. Hogy a török uralom előtt milyen templom volt Csongrádon, azt nem tudom és nem hiszem, hogy e város történetének megírója ezt tudni fogja: — Közli: Sz. T.

— **A csongrádi tanuló ifjúság a helybeli polg. jsk. szegény tanulók javára 1892. augusztus hó 11-én csütörtökön, a városi népkert helyiségeiben nyilvános zene-, szavalt-, felolvasás- és élőképvel egybekötött estélyt és zártkörű táncmulatságot rendez, melynek műsorozata a következő: 1. „Nemzeti ima” Bartay E.-től. Előadja az „Alkalmi dalárda.” 2. „Tájkép Csongrádból,” írta Hanusz István felolvasa Vargha Endre. 3. „Galop Brillant,” E. Fiori-től. Zongorán előadják: Draskovits Erzsike és Szvoboda Belluska kisasszonyok. 4. „Az orr,” Moulóg, írta Peterdi S. Előadja Szarka Sándor. 5. „Havas rózsá,” írta Tompa Mihály. Előadja Éder Ágneska k. a. 6. „Gondolatok a könyvtárban,” írta Vörösmarty Mihály. Előadja Boda János. 7. „Sobri dala,” R. Wilmers-től. Zongorán előadja Draskovits Erzsike k. a. 8. „Magyar nyelv,” Abrányi Emil-től. Előadja Kárpáti Ilonka k. a. 8. „Valami nekünk, róluunk,” írta Frank Zoltán. Felolvasa Lilienthal Emil. 10. Élőkép. „Czigányjelenet,” rendezi a tanuló ifjúság. Kezdeté este 8 órakor.**

Irodalom.

Előfizetési felhívás. Zempléni Árpád költeményei-nek második bővített kiadására. Tisztelt közönség! Most egy éve a fenti cím alatt megjelent verskötetem első kiadása teljesen elfogyott. E szép sikerben nagy része van a sajtónak, mely a legőszintűbb jóakarattal méltatott, karolt föl és

irányozta reám a közönség figyelmét. De hálával tartozom a közönségnek is, mely első próbálkozásomat ily kedvezően fogadta. E biztató siker arra indított, hogy az első kiadásban megjelent költeményekből és újabb verseimből egy második bővített kiadást válogassak össze. E kötet nyolcz év alatt írott verseim legjavát fogja tartalmazni. Terjedelme másfélszáz lap lesz, kiállítására mint az első kiadásé; ára füzve 50 kr., diszkrétésben 1 frt 50 kr. Gyűjtőknek 10 előfizető után tiszteletpéldánnyal szolgálók. Az aláírott ívek s előfizetési pénzek hozzáma (VIII., Röck-Szilárd-utca 19 sz.) szeptember 15-ig küldendők be. Budapesten, 1892. augusztus havában. Tisztelettel Zempléni Árpád.

Az „Élet” legújabb száma a következő érdekes tartalommal jelent meg: Pro és contra (leánygymnasium) Vikár Bélától. Rara avis, elb. Scossa Dezsőtől. A kereszt után jön a quillotine, költ. Telekes Bélától. Az igazi szocializmus, Mezőfi Vilmostól. Az Otthon, Carustól. Mesnil abbé, történeti epizód, Gyöngyösi Gyulától. Program-festészet, Lujka Károlytól. — Szavazó nők, Alexandre Dumas filstől. Kiváló nők életéből (Zfirzen Janka), Szinyei Otmártól. Irodalom és művészet: Dura Máté „Uj élet”. Zempléni Árpád, költemények. Az „Élet” előfizetési ára negyedévre 50 kr., félévre 3 frt, egész évre 6 frt. Az „Élet” szerkesztősége és kiadóhivatala Budapest, V., Árpád-utca 6. szám.

»Magyar Génusz» Már több ízben méltattuk e kitünően szerkesztett és fényesen kiállított képes hetilapot s a legújabb szám is megerősíti azon elismerő véleményünket, melyet a »Magyar Génusz»-ról elmondottuk. Legújabbban a 30. számot vettük mely szintén díszes kiállításban és felette gazdag tartalommal jelent meg. A címkép királynékat ábrázolja, a mint a Karlsbad mellett levő »Hirschen-sprung» nevű magaslatról szemléli a regényes vidéket. Igen érdekes a »Magyar Génusz»-nak a »Kényszerházasság»-ról szóló közleménye, melyben felhívja a közönséget, hogy nyilatkozzék, üdvöskének, jának, czélszerűnek tartja-e a behoandó kényszerházasságot vagy nem? Dóczy Lajos »Szakítás» című remek novellája már magában véve is érdekessé tenné a számot, melyben még legkitünőbb írónk, Karezag Vilmos, Gonda Dezső, Sajó Aladár, Somaházy István, Szeredai Leó neveivel találkozunk. Pestü Fabula Gábor »Vasárnapi mesék» című közkevdveltségűvé vált rovatában a Xantemi vérváddal foglalkozik igen érdekes, satyrikus tollal. Keleti O Lajos, tehetséges fiatal írónk — a »Képviselőház» első felvonásáról írt érdekes karczolatot. Már maga a tartalom annyira dicséri a »Magyar Génuszt», hogy bővebb commentarra nem is szorul. Kik még nem ismernék olvasóink közül a »Magyar Génuszt», forduljanak a kiadóhivatalhoz (Budapest, Kerepesiút 14.), mely, mint lapunkat értesíté, készséggel küld mutatványszámokat. A »Magyar Génusz» előfizetési ára egész évre 10 frt, félévre 5 frt, negyedévre 2 frt 50 kr. — Az ujonnan belépő előfizetők a »Kényszerházasság» című emléklapot ingyen kapják.

C S A R N O K.

Meg kell nőszülni!

Felhívás a közönséghez.

Az elmúlt héten egy képviselő döntő argumentumokkal bőven megokolt törvényjavaslatot nyújtott be a francia kamarához elfogadás végett a kényszerházasságról. Maga a tény, a kényszerházasság mint állami intézmény, mindazonáltal eléggé érdekes arra, hogy a társadalmi osztályoknak magasabban differenciálódott rétegei körülményesebben foglalkozzanak vele.

A »Magyar Génusz» legújabb száma behatóan tárgyalja e kérdést s kifejti, hogy párisi szempontokból ez a törvényjavaslat épen nem alkalmas a kigúnyolásra, mert nagyon mélyreható nyavalya az, a melynek megakadályozását csak ettől a durva római intézménytől remél a benyújtott törvényjavaslatot helyeslő parlament töredék, de el kell vizsont ismerni azt is, hogy olyan törvényt, a mely egyének legitimebb érzelmeit és szabad elhatározását akarja erőszakos állami beavatkozás útján nyers önkéremrendszerbe bályozni, — soha még eddig keresztülvinni, illetőleg állandóan megtartatni nem sikerült, — még magában a caesari abszolút uralom alatt virágzó Rómában sem. Akaratlanul is ide kínálkozik tehát az ember tolla alá a kérdés, hogy hová czéloz hát ez a fölfrissített kényszerházassági törvényjavaslat, ha nem oda czéloz, a hová löni akar?

Meg akarja löni az agglegényeket, — ezzel az antik kovás fegyverrel ez egyszer-

rően képtelenség, — a kérdés tehát az hogy mit akar elérni javaslatával ez a derék francia képviselő?

Széles, virágos, rózsás és túskebokros roppant terület az, a melyen ebből a nevezetes kérdésből kiindulva nemcsak tudását, hanem költői fantáziáját is megjártathatja az állami élet nemzetgazdasági felvirágzásának őszinte híve. Segélyül hívhatja a számmokkal fölfegyverzett statisztikát és kimutathatja mindenek előtt azt a máskülönbösen senki által kétségbe nem vont igazságot, hogy a házasságok megcsökkenésével az állam legvitalisabb érdekei szenvednek olyan súlyos károkat, a melyeknek permanenciája végül halálos betegséget eredményez, és semmiféle mesterséges úton többé nem gyógyítható. E megfogható emberi »állomány» (sic!) munkavesztését, a megcsökkenett munka szellemi és anyagi dekadenciát von maga után minden elképzelhető téren, — első rangú feladatai közé kell tehát, hogy tartozzék az államnak, már csak a saját, minden privátus érdeken felül álló, általános érdeke szempontjából is, hogy megfelelő gyógyszerkezeléssel gondoskodjék akkor, a midőn statisztikailag kétségtelemné válik, hogy a nemzeti erő jelentő emberi állomány szemmel láthatólag sorvasztó nyavalyának körtüneteit mutatja föl.

A kényszerházasság azonban nem jelent gyógyszert. Semmiféle civilizált kormánya ennek a világnak nem remélheti, hogy egy modern Le. P. Peppaea segélyével beleteljen majd a makacsokodó fiatalságot a szent járomba. Előnyök nyújtása, kemény pénzbeli büntetéseknek kilátásba helyezése, születendő csecsemőkért adandó medálék, praemiumok és diszoklevelek mind nem eléggé nyomos eszközök arra, hogy a bátorság nélkül való fiatalság rugékonyságát egészen az oltárig feszítsék ki. Hiába parancsolja meg a törvény, hogy meg kell házasodni, különben annyi meg annyi nötlenségi adó rovatik ki — ad notam hadmentességi adó — évről-évre, ha azt veti ellen a megfenyegetett jelölt, hogy szivesen megházasodnék harmincz éves koromig, tisztelt állam, de csak 800 frt a fizetésem, s a kit szeretek, az olyan szegény leány, hogy jaj . . . Kerestem biz én — szónokolhatja tovább a törvényturbált jelölt — olyan hitvest is, a ki nek van némi pénze, de hiába tanulmányoztam végig tizet, ötvenet, százat, nem tetszik nekem ezek között a pénzes hajadonok között, tisztelt állam, egy se, — csak az a szegény leány tetszik, a kit nem vehetek el; két koldustarisznyát akasztanék ö véle össze és én kellene, hogy cipeljem halálom napjáig mind a kettőt . . .

Mit felel egy ilyen ellenvetésre a kényszerházasságot erőszakoló állam?

Azt-e, hogy te 800 forinttal dotált tisztviselő csak vedd el azt a szegény leányt majd megsegít az isten . . . Vagy azt talán, hogy pokolba minden szerelmemmel, házasodj meg a nélkül, majd összeszoktok? . . .

Egyik frivolabb és képtelenebb válasz, mint a másik. Igen, ha azt felelhetné majd egy ilyen tisztességes védő beszédre az állam, hogy nem kell félni a megnehezedett életviszonyoktól, házasságra megérett fiaim és leányaim, adok én nektek az első pár évi szükségletek fedezésére házaspáronként tizezer forintot, jó adózó esztendőben húszezer forintot, — akkor igen is keresztül lehetne talán vinni a kényszert abba az intelligenciát képviselő középosztályban is, a melyre a francia »egy képviselő» a maga törvényjavaslatával pressziót akar a megcsappant házasságok érdekében gyakorolni. Meg kell ugyanis jegyezni, hogy ez a poraiból megélemedett Lex P. Peppaea se gazdagra, se parasztra nem nehezdedik; a gazdag ember könnyen kijátszhatja — ha tetszik, — a paraszt meg kényszer nélkül is megházasodik, ha tiszta ingre van szüksége, s némi meleg ételre délben. Azt lehet tehát mondani, hogy ez a tervbe vett állami kényszer tisztán és kizárólag a közép-polgári osztályba tartozó ifjúságot fenyegeti, a melynek kilenczven százaléka (tisztviselői, kereskedői, magánhivatalnokai, gazdasági pályán) nem viszi privát vagyon nélkül harmincz éves koráig annyira, hogy csekély évi jövedelméből hitvest és gyermekeket tarthasson el.

S így lehetne dissuertálni erről a kérdérről hol a tudás, hol a képzelőtehetség segélyével egészen a kilenczedik falu határáig, a nélkül, hogy kiderülne: hova czé-

Loz hat a francia kamarához benyújtott törvényjavaslat, a mely nyilvánvalólag nem oda akar lőni, a hová jelenlegi formájához ezéző? S van még ennél is érdekesebb oldala a dolognak: az érdekelt felek véleménye, házassaladó férfiak és férjhez menendő hölgyek nézete a kényszerházasságról.

Az érdekelt fél vélekedése lévén minden körülmények között döntő, a „Magyar Gênioz” szerkesztősége elég érdekesnek s elég aktuálisnak találja ezt a delicat természetű kényszerházassági kérdést arra, hogy fölkérje a közönséget, hogy nyilatkozzanak róla a „Magyar Gênioz” szerkesztőségéhez (Budapest, VII Kerepesi-út 14. sz.) intézendő levelekben. Értesítésünk szerint a beérkező véleményeket akár pró. akár contra tárgyalják a kérdést, időnként ki fogják adni Semmiféle hiriapi cikk, essay, vagy kathedrai filozofálás nem tisztázhat annyira egy nem csak állami és társadalmi, hanem erkölcsi életbe is mélyen bevágó instucziók mint egy ilyen általános megbeszélés, mely a szóban forgó kérdést a legkülönbözőbb oldalról világítván meg, legkönnyebben kihámozhatja hüvelyéből a fűszeres magot.

Beküldetett.

Fekete, fehér és színes damaszt selymeket méterenként 1 frt 40 krtól 7 frt 7 krig (58 különböző fajtában szálit egyes megrendelt egyes öltönyökre, vagy egész végekben is postázható) és minden esetben Herold (cs. kir. udvari szállító) selymgyára Zürichben. Minták postafordulóval küldetnek, Svájcba intézett levelekre 10 kros bélyeg ragasztandó. (8)

Agillén.*

Ephileps a (eskór)

visszaesés nélkül gyógyítható.

A tudomány eme csodás sikere ezer és ezer alkalommal bebizonyult.

Bővebb értesítést ad levélpostabélyeg be- küldése mellett

„Office Sanitas” Paris
30 Fauburg Montmartre.

* Ezen rovatban közlöttekért nem vállal felelő- séget Szerk.

Felelős szerkesztő: SZILBER JÁNOS.

UNGVÁRI PÉTER
FOGORVOSI MŰTERME SZEGEDEN.

(Uj Mayer-ház, az Európa-szálloda mellett.)

Rendelési idő: d. e 9-12, d. u 2-5-ig.

Egyes műfogak és teljes műfogorok kautschuk, arany és a. u. alapon, légnomással, amerikai módszer szerint, minden rugó és kapocs nélkül 12-24 óra alatt fájdalom nélküli betétele.

Piombirozások a legfinomabb amerikai jegecz és lap arannyal, — továbbá platina, ezüst email és csontmassával.

Fogműtétek kéjgáz, altatógáz, Bromathyi és Cocain alkalmazásával.

Vidékiek és átutazók

előleges bejelentés esetében tartózkodásuk idejére különös figyelemben részesülnek.

7-13.

Cognac-quin-kivonat.

Kitünő, egészséges és tartalmas cognac pillanat alatti készítésére, mely a valódi francia cognactól semmiben sem különbözik, ajánlom e jónak bizonyult különlegességet.

Ára 1 kilónak (elég 100 liter cognac készítésére) 16 fr o. é. Készítési utasítás ingyen mellékeltek. Legjobb sikerért és egészséges gyártmányért kezeskedem.

SPIRITUSZ MEGTAKARITÁS

Érhető el felülmulhatlan pálinka-erősítő-kivonatom által; ez az italoknak kellemes, erőteljes izet ad és csakis nálam kapható. Ára kilonként 3 frt 50 kr. (600-1000 literre) használati utasítással együtt.

E különlegességeken kívül ajánlom még valamennyi essenciát: rum, szilvapálinka, törlőly, fűteserű, valamint a létező likörök, szeszitalok, eczet és boreczet készítésére felülmulhatatlan minőségben. Készítési utasítások ingyen mellékeltek.

Árjegyzék ingyen. Egészséges gyártmányokért kezeskedem és válalok.

Tisztes

POLLÁK KAROLY FÜLÖP

képviselők kerestetnek.

essenciák különlegességek gyára PRÁGÁ-ban.

1-50

3 nap alatt

gyógyul meg a hevenyes és 2-3 hét alatt a több év óta tartó

hugycsőfolyás

gyökeresen és utókövetkezmény nélkül egy eszköz, a

PAUSIBLENON

alkalmazása által. A használatban levő gyógymódok közt egyedül ez a legerőszerűbb. Az újabb orvosi tudomány legtekélyesebb vívmánya. Ezen a legkitünőbb szak emberek által ajánlott gyógyszer csak a feltalálónál: Dr. Tóth Budapest, IV. Deák Ferencz-utca 3. sz. czim alatt rendelhető meg.

Ára használati utasítással 6 frt 30 kr

Magyarországi szabadalom száma

6531. 91.

11-13.

KNUTH KÁROLY

műszaki irodája és gyára.

Budapest, VII ker. Szövetség-utca 3 sz.

Elvállal és berendez:

Légszesz és vízvezetékeket.
Szivattyúkat minden célra, vízszállító kasokat.
Szivattyú telepeket járgány, légszesz-gőz-és vízmotor hajtással.
Városok, gyárak, kastélyok lakóházak stb. vízzel való ellátását.
Minden rendű központi fűtések, állami nyilvános és magán épületek részére.

Szellőztetések.
Gőz, köd és zuhany fürdőket.
Szárítókat, bármily célra.
Legjobb rendszerű closeteket.
Vas és kőagyag cső csatornázásokat.
Gőzfűző és gőz mosókonyhákat.
Szűrő és fertőtlenítőket.
Természetes légszesztelepeket.
Kőszén és olaj gázgyárakat.

KŐAGYAG CSÖVEK NAGY VÁLASZTÉKBAN-RAKTÁRON.

Berendezett telepekről a legjobb elismerések.

Költség vetéseket készséggel készít.

20-50